

Міністерство освіти і науки України
Глухівський національний педагогічний університет
імені Олександра Довженка
Відокремлений структурний підрозділ
«Професійно-педагогічний фаховий коледж
Глухівського національного педагогічного університету
імені Олександра Довженка»

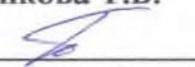
Циклова комісія професійної освіти

Курсова робота

з дисципліни «Організація та методика професійного навчання»
на тему «Особливості використання на уроках виробничого навчання форм
поточного контролю навчальних досягнень учнів, що здобувають
професію швачки»

Студентки II курсу 22ТЛС групи
Галузь знань: 01 Освіта / Педагогіка
Спеціальність: 015 Професійна освіта
Спеціалізація: 015.36 Професійна освіта
(Технологія виробів легкої промисловості)
Пузирної Євгенії Олексіївни

Керівник: Бикова Т.Б.

(підпис)

Дата захисту 28.11.2024

Оцінка за національною шкалою

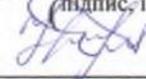
Відмінно

Бали 90 Оцінка ECTS A

Члени комісії:

(підпис, ініціали та прізвище)

З.В. Туракіна

(підпис, ініціали та прізвище)

Н.І. Терасенко

(підпис, ініціали та прізвище)

Т.Б. Бічук

ЗМІСТ

ВСТУП.....	3
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ЗДІЙСНЕННЯ КОНТРОЛЮ ЗНАНЬ, УМІНЬ ТА НАВИЧОК НА УРОКАХ ВИРОБНИЧОГО НАВЧАННЯ	5
1.1. Основні форми контролю учнів у закладі професійної (професійно-технічної) освіти.....	5
1.2. Види поточного контролю учнів на уроці виробничого навчання та їх особливості.....	10
РОЗДІЛ 2. МЕТОДИЧНІ ОСНОВИ ЗДІЙСНЕННЯ ПОТОЧНОГО КОНТРОЛЮ НА УРОКАХ ВИРОБНИЧОГО НАВЧАННЯ.....	14
2.1. Методичні рекомендації щодо поточного контролю навчальних досягнень учнів, що здобувають професію швачки	14
2.2. Фрагмент плану-конспекту уроку виробничого навчання на тему «Обробка кокеток».....	19
ВИСНОВКИ.....	25
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	26
ДОДАТКИ.....	28

ВСТУП

Підготовка висококваліфікованих фахівців у сфері легкої промисловості, зокрема професії швачки, потребує сучасного підходу до освітнього процесу. Одним із ключових елементів, що забезпечують ефективність навчання та формування професійних навичок, є поточний контроль навчальних досягнень. Це не лише оцінка знань і умінь учнів, а й важливий інструмент для управління навчальним процесом, перевірити вчасно виявити недоліки, адаптувати навчальні програми до потреб учнів і ринку праці, а також збільшити підвищення кваліфікації майбутнього швачок.

У професійній (професійно-технічній) освіті поточний контроль слугує для оцінки навчальних досягнень учнів на кожному етапі підготовки. Завдяки цьому інструменту педагог може оперативнo виправити труднощі, з якими стикаються учні, і внести відповідні корективи в методику викладання. Це особливо важливо в підготовці швачок, де практичні навички виконують провідну роль. Поточний контроль дозволяє не тільки відслідковувати рівень засвоєння теоретичних знань, а й оцінювати розвиток практичних умінь, таких як шиття, конструювання виробів, підбір тканини та інші важливі аспекти професійної діяльності.

Сучасні підходи до організації проведення уроку виробничого навчання у своїх працях висвітлювали науковці та практики, а саме: В. Кулішов [12], Л. Сліпчишин [6], Т. Чумак [10]. С. Шевчук [11, 12], . Кручек, О. Кошук, С. Кравець, Н. Колісник, Л. Майборода, Т. Пятничук, І. Голуб, Н. Самойленко, Г. Однорог [3] та ін.

Для професії швачки поточний контроль є також інструментом мотивації. Постійна оцінка міцним учням бачити власний прогрес і мотивує до подальшого вдосконалення. Відгуки та зауваження від викладача допомагають зрозуміти, які навички потребують більшої уваги, а що вже досягнуто на належному рівні. Це створює умови для більш усвідомленого підходу до навчання, що є запорукою якісного оволодіння професією.

Тому темою нашої курсової роботи ми обрали **«Особливості використання на уроках виробничого навчання форм поточного контролю навчальних досягнень учнів, що здобувають професію швачки»**.

Об'єктом даного дослідження є організація освітнього процесу в закладі професійної (професійно-технічної) освіти.

Предмет дослідження – особливості використання на уроках виробничого навчання форм поточного контролю навчальних досягнень учнів, що здобувають професію швачки.

Мета дослідження: дослідити особливості використання на уроках виробничого навчання форм поточного контролю навчальних досягнень учнів, що здобувають професію швачки.

У відповідності з метою дослідження ставляться такі **завдання**:

1. Розглянути основні форми контролю учнів у закладі професійної (професійно-технічної) освіти.
2. Здійснити аналіз видів поточного контролю учнів на уроці виробничого навчання та їх особливості.
3. Підготувати методичні рекомендації щодо поточного контролю навчальних досягнень учнів, що здобувають професію.
4. Розробити фрагмент план-конспекту уроку виробничого навчання на тему «Обробка кокеток».

Методи дослідження: аналіз, порівняння, синтез, систематизація, класифікація та узагальнення теоретичної інформації, отриманої з наукових джерел.

Практичні результати

Матеріали курсової роботи можуть бути використані викладачами та майстрами виробничого навчання в освітньому процесі ЗП(ПТ)О, студентами – на заняттях з методики професійного навчання, під час проходження педагогічних практик.

РОЗДІЛ 1.

ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ЗДІЙСНЕННЯ КОНТРОЛЮ ЗНАНЬ, УМІНЬ ТА НАВИЧОК НА УРОКАХ ВИРОБНИЧОГО НАВЧАННЯ

1.1. Основні форми контролю учнів у закладі професійної (професійно-технічної) освіти

Контроль за навчальними досягненнями учнів є важливою складовою освітнього процесу, особливо в закладах професійної (професійно-технічної) освіти (ЗП(ПТ)О). Організація відповідних заходів відіграє важливу роль в організації процесу подальшої професійної підготовки майбутніх кваліфікованих робітників, оскільки визначення якості засвоєння учнями навчального матеріалу, ступеня оволодіння програмовими уміньми і навичками надає змогу виявити готовність учня до подальшого сприймання, усвідомлення і засвоєння нових знань.

Контроль навчальних досягнень здобувачів професійної освіти, в узагальненому вигляді, визначається як операція зіставлення запланованого результату з еталонними вимогами або стандартами [12, с. 78].

Окрім того, результати контролю озброюють майстрів виробничого навчання інформацією про характер самостійної роботи учнів у процесі навчання; про ефективність обраних майстром організаційних форм, методів і засобів навчання [8].

Не менш важливим в організації уроків виробничого навчання в ЗП(ПТ)О є те, що контроль і оцінювання є також вагомим фактором та засобом мотивації та стимулювання пізнавальної активності учнів. Через позитивну оцінку проміжних результатів діяльності учнів досягається мета розкриття перспектив успіху не лише у процесі оволодіння програмою, а й створення сприятливого емоційного фону для особистісно-кар'єрних зростань учнів, формування рефлексивних якостей майбутнього кваліфікованого робітника за обраним фахом.

З огляду на сказане, не викликає сумніву той факт, що грамотно організований контроль виконує освітню, мотиваційну, діагностичну,

коригувальну, розвивальну, виховну, прогностичну та самооцінювальну функції. [3].

Не випадково, що форми контролю в ЗП(ПТ)О є різноманітними й охоплюють як перевірку теоретичних знань, так і практичних умінь. Кожна форма контролю виконує певні функції й має свої переваги та особливості, що дозволяють всебічно оцінити досягнення кожного учня і спрямувати його розвиток у професійній сфері.

Перш ніж розглядати форми контролю, потрібно визначити їх значення в професійній підготовці майбутніх кваліфікованих робітників. Форми контролю покликані:

- забезпечити оцінку рівня засвоєння навчального матеріалу;
- сприяти поглибленню, розширенню теоретичних, прикладних, методологічних знань учнів, забезпечити формування їх здатності застосовувати знання в різноманітних ситуаціях;
- забезпечувати зворотний зв'язок;
- сприяти мотивації до навчання;
- забезпечувати зворотній зв'язок;
- сприяти розвитку здібностей учнів, їх волі, уваги, мислення, пам'яті, мовлення, пізнавальної активності і самостійності, інших професійних якостей;
- розвивати здатності самостійно оцінювати власні досягнення, можливості особистісного і професійного зростання;
- формувати відповідальність та дисциплінованість.

Відповідно до статті 26 Закону України про професійну (професійно-технічну) освіти ЗП(ПТ)О здійснюють «поточний, тематичний, проміжний і вихідний контроль знань, умінь та навичок здобувачів освіти, їх кваліфікаційну атестацію» [5].

Безумовно, для досягнення бажаних результатів та педагогічних цілей усіх зазначених форм контролю у процесі підготовки до них та їх реалізації майстри виробничого навчання мають дотримуватись ряду принципів.

Так, наприклад, принцип науковості висуває вимоги до навчальних завдань, які повинні відображати наукові терміни, поняття, прийняті в науці; не допускати спрощення, перекручення тощо.

Принцип об'єктивності передбачає застосування обґрунтованих критеріїв оцінювання, проте не заперечує вимог принципу диференційованості та індивідуального підходу, що досягається шляхом урахування можливостей та індивідуальних особливостей: характеру, здібностей, інтересів, професійних запитів учнів.

Безумовно, контроль має бути систематичним, тобто, здійснюватися постійно (на різних етапах уроків виробничого навчання, на різних етапах вивчення теми, розділу професійної підготовки, загалом).

Вибір форм і методів проведення контролю також вимагає їх ефективності, що досягається шляхом мінімальних затрат часу, засобів і оптимальних зусиль майстрів виробничого навчання та учнів.

Форми контролю у професійній освіті поділяються на кілька основних видів: поточний, тематичний, підсумковий та підсумково-атестаційний контроль. Кожен із цих видів має свої особливості, що забезпечують повний цикл оцінювання навчальних досягнень учнів.

Поточний контроль спрямований на оцінку знань і навичок учнів у процесі повсякденної навчальної діяльності. Він є регулярною та систематичною перевіркою, яка дозволяє швидко виявляти прогалини в знаннях і завдяки цьому коригувальні заходи. Основними методами поточного контролю є: опитування, тестування, практичні завдання, самостійна робота тощо.

Поточний контроль особливо важливий для визначення індивідуальних особливостей кожного учня, що дозволяє викладачам адаптувати підходи для максимального результату.

Тематичний контроль проводиться після завершення вивчення певної теми або блоку навчального матеріалу. Він дозволяє оцінити глибоке розуміння учнями змісту теми й рівня засвоєння основних понять та професійних прийомів.

Методи тематичного контролю можуть включати: контрольні роботи, творчі проекти, письмові й усні звіти тощо.

Тематичний контроль дозволяє систематично перевіряти знання й навички учнів, даючи викладачам можливість оцінити ефективність навчання на кожному етапі та вчасно усувати.

Підсумковий контрольний проводиться наприкінці навчального періоду, наприклад, семестру або навчального року. Його мета – програма загального рівня засвоєння знань та професійних навичок за певний період навчання. Підсумковий контроль включає різноманітні форми оцінювання: іспити, комплексні контрольні роботи, захисти проектів тощо.

Форми контролю за навчально-виробничим процесом прописані і в розділі четвертому «Положення про організацію навчально-виробничого процесу у професійно-технічних навчальних закладах». Підсумковий контроль дозволяє підсумувати результати навчання майбутнього кваліфікованого робітника, виявити його сильні та слабкі сторони й надати рекомендації щодо подальшого вдосконалення знань. Проміжний контроль полягає в проведенні семестрових заліків, семестрової атестації (іспитів), річних підсумкових заліків, річної атестацію, проміжної кваліфікаційної атестації, надання індивідуальних завдань здобувачам освіти. Вихідний контроль проходить у формі кваліфікаційної атестації, яка передбачає: кваліфікаційну пробну роботу, що відповідає вимогам освітньо-кваліфікаційної характеристики випускника ЗП(ПТ)О відповідного кваліфікаційного рівня; державний кваліфікаційний іспит або захист дипломної роботи, проекту чи творчої роботи, що їх замінює [4].

Державна кваліфікаційна атестація – це завершальний етап навчання в ЗП(ПТ)О, що має на меті оцінити рівень підготовки учнів відповідно до вимог державних стандартів. ДПА закінчується проходить у формі складання кваліфікаційних іспитів і є обов'язковою для отримання диплома кваліфікованого робітника. Вона включає як теоретичні, так і практичні завдання, що мають максимально наближені до реального виробництва. Успішне

складання атестації підтверджує професійну придатність випускника й готовність до роботи за обраною спеціальністю.

Коригуючий контроль застосовують для створення мотивації навчально-пізнавальної діяльності учнів, актуалізації їх знань і досвіду. *Констатуючий контроль* дозволяє оцінити результат завершеного навчального процесу. Порівняння попереднього (вхідного) і кінцевого рівнів дозволяє об'єктивно визначити обсяг сформованих знань, умінь і навичок здобувачів професійної освіти та рівень їх засвоєння [11, с. 31].

Сучасний розвиток технологій пропонує нові можливості для організації контролю в ЗП(ПТ)О. Використання електронної платформи та онлайн-тестування дозволяє йому отримати контроль у зручний час, ефективність та об'єктивність. Інноваційні форми, такі як портфоліо, кейс-методи й симуляції, допомагають всебічно оцінити професійні компетенції учнів і підготувати їх до реальних умов праці.

Процес навчання у майстернях нерозривно пов'язаний з оцінюванням знань, умінь та навичок учнів. Для цього зазвичай використовується бальна система оцінювання, аналогічна до тієї, що застосовується на інших уроках. Особливість оцінювання на виробничому навчанні полягає в тому, що оцінка виставляється не за весь обсяг виконаної роботи за урок, а за окремі, завершені з технологічної точки зору етапи. Такими етапами можуть бути: окремі операції або переходи між операціями. На початкових етапах вивчення нового матеріалу оцінюється кожна окрема операція, щоб упевнитися, що учні правильно її засвоїли. При виконанні комплексних робіт, якщо учні вже добре володіють окремими операціями, оцінка може виставлятися за готовий виріб [9].

Такий підхід до оцінювання дозволяє зробити навчальний процес більш ефективним, сприяє розвитку учнів і формуванню у них стійких професійних навичок.

1.2. Види поточного контролю учнів на уроці виробничого навчання та їх особливості

Поточний контроль проводиться під час усіх видів занять у навчальній майстерні. Його використовують для отримання оперативних даних про рівень знань та якість освітнього процесу. Саме з огляду на отримані дані у подальшому корегується навчально-пізнавальна діяльність учнів на уроці та в позаурочний час, здійснюються заходи щодо стимулювання учнів до самостійної роботи.

Поточний контроль може використовуватися різними методами, які включають усне опитування, письмовий, графічний контроль, тестування, групові проекти, творчі завдання, індивідуальні співбесіди.

Кожен із цих методів має свої переваги в оцінці специфічних навичок майбутнього швачок:

- *Усне опитування* – це метод, що передбачає формулювання майстром виробничого навчання запитань за змістом навчального матеріалу, підготовку учнів до відповіді та виклад знань, корегування, аналіз і оцінювання майстром відповіді учня чи учнів. Усний контроль може бути індивідуальним і фронтальним, простим і складним. Під час усного опитування доцільно використовувати не тільки основні запитання, а й додаткові, що спрямовані на уточнення відповідей та виправлення помилок учнями.

- *Письмовий контроль* дозволяє одночасно перевірити ступінь оволодіння знання, уміння та навички учнів групи за матеріалом теми, модуля, тощо. Цей метод дозволяє більш економно використовувати навчальний час із забезпеченням єдності вимог.

Переваги письмового контролю:

- **Об'єктивність:** Усі учні відповідають на одні й ті ж запитання, що дозволяє порівняти їхні результати.

- **Швидкість перевірки:** Вчитель може швидко перевірити роботи і оцінити знання учнів.

- **Зручність для учнів:** Учні можуть працювати в своєму темпі, без поспіху.

- *Форми графічної перевірки* такі як виконання учнями креслень деталі швейних виробів, виконання операцій моделювання, ескізування, виконання схем обробки окремих вузлів виявляють вміння учнів узагальнювати, класифікувати навчальні об'єкти, розвивають просторову уяву, креслярські навички, технічне мислення тощо. Цей контроль знань на практиці переважно поєднується з іншими методами, зокрема з усним та письмовим опитуваннями.

Переваги графічної перевірки:

- Візуалізація знань: Дозволяє оцінити, наскільки учень розуміє технологічний процес.
- Індивідуалізація: Можна запропонувати різні рівні складності завдань.
- Швидкість перевірки: Вчитель може швидко оцінити роботу кожного учня.
- Розвиток творчих здібностей: Сприяє розвитку уяви та креативного мислення.

Застосування ІКТ. Для проведення графічної перевірки можна використовувати:

- Інтерактивні дошки: Для демонстрації зразків, пояснення завдань.
- Графічні редактори: Для виконання завдань учнями.
- Онлайн-платформи: Для створення тестів та збору робіт учнів.

Графічна перевірка є ефективним інструментом для оцінки навчальних досягнень учнів, що здобувають професію швачки. Вона дозволяє не тільки оцінити теоретичні знання, але й розвивати практичні навички та творчі здібності.

- *Тестування*: тести дають можливість швидко оцінити рівень теоретичних знань учнів. Це важливо для перевірки знань основних технологічних процесів, матеріалознавства, особливостей тканин, стандартів та вимог до якості готової продукції. Використання автоматизованих тестових методик дозволить скоротити фінансові затрати і затрати часу з достатнім рівнем якості та інформативності отриманих результатів. Комп'ютерне

тестування сприяє підвищенню відповідальності за свою діяльність майстрів виробничого навчання та учнів, що досягається шляхом об'єктивізації процедури такого виду контролю.

- *Практичні завдання*: практичні вправи, що відтворюють реальні виробничі ситуації, є необхідними для швачок, виникають на практиці відпрацювати базові операції шиття, знайомляться з технологічними особливостями швейного процесу та сприяють закріпленню професійних навичок. Практичний контроль відрізняється від вищезазначених методів тим, що він залучає учня до конкретної технічної діяльності, при виконанні якої перевіряється рівень сформованості практичних умінь і навичок, здатностей застосовувати теоретичні знання на практиці.

- *Проектні роботи*: групові проекти, де учні створюють готовий виріб від ескізу до остаточного виконання, сприяють розвитку творчого мислення та навичок командної роботи. Проектний підхід стимулює учнів до пошуку нестандартних рішень, розширення знань про стилі та матеріали, важливі для професії швачки, де творчість і виконання мають вирішальне значення.

- *Лабораторні роботи*: лабораторні завдання дають можливість учням ознайомитися з властивостями матеріалів, методами обробки та сучасними інструментами, що використовують у швейній промисловості. Вони сприяють розвитку професійних умінь і допомагають запам'ятати особливості обробки тканин.

- *Співбесіди та індивідуальні консультації*: індивідуальні зустрічі з викладачем можуть детально обговорити досягнення і труднощі кожного учня, а також дати персональні рекомендації щодо подальшого розвитку.

Ефективне використання різних форм поточного контролю дозволяє: підвищити якість навчання, створити сприятливу атмосферу в групі, розвинути самостійність і відповідальність учнів, забезпечити індивідуальний підхід до кожного учня.

Отже, поточний контроль є важливим інструментом для майстра виробничого навчання, який дозволяє йому оцінити ефективність своєї роботи, своєчасно виявити труднощі у навчанні учнів і надати їм необхідну допомогу.

РОЗДІЛ 2.

МЕТАДИЧНІ ОСНОВИ ЗДІСНЕННЯ ПОТОЧНОГО КОНТРОЛЮ НА УРОКАХ ВИРОБНИЧОГО НАВЧАННЯ

2.1. Методичні рекомендації щодо поточного контролю навчальних досягнень учнів, що здобувають професію швачки

Сучасні умови ринку праці висувають високі вимоги до підготовки якості швачок, що зумовлює необхідність удосконалення системи поточного контролю. Однак у цій сфері спостерігаються певні, зокрема недоліки технічного оснащення навчальних закладів, що ускладнюють виконання практичних завдань, обмежують можливості використання новітніх технологій в освітньому процесі, випускають адаптованих методичних матеріалів для контролю практичних навичок.

Для вдосконалення поточного контролю навчальних досягнень доцільно відзначити наступні кроки:

- використання сучасних технологій: упровадження інформаційних технологій дозволити здійснювати контроль у дистанційному форматі, створювати віртуальні лабораторії та симулятори, що значно розширює можливості практичного навчання;
- інтеграція виробничої практики: співпраця з підприємствами легкої промисловості може надати учням можливість виконання практичних завдань на реальному виробництві, що підвищить їх мотивацію та дозволить оцінити рівень підготовки в реальних умовах;
- розробка адаптованих критеріїв оцінювання: система оцінювання повинна відповідати сучасним вимогам виробництва та отримати не лише результат, а й прогрес кожного учня. Це допоможе підвищити інтерес до навчання та підтримати самовдосконалення.

Для результативності проведення поточного контролю навчальних досягнень учнів, що здобувають професію швачки майстер виробничого навчання дотримуватися таких вимог:

- регулярність його проведення: поточний контроль повинен проводитися систематично протягом усього навчального процесу;
- різноманітність форм його проведення: варто використовувати різні форми контролю, щоб уникнути монотонності й забезпечити комплексну оцінку знань і вмінь учнів;
- об'єктивність оцінювання: оцінка повинна бути об'єктивною і відповідати реальним досягненням учнів;
- зворотній зв'язок: після кожного контролю необхідно проводити аналіз результатів і надавати учням зворотній зв'язок щодо їхніх досягнень;
- здійснювати індивідуальний підхід: враховувати індивідуальні особливості кожного учня при підборі завдань і оцінюванні.

Поточний контроль знань учнів, що здобувають професію швачки, є невід'ємною частиною навчального процесу. Особливо важливо проводити його на початку уроку виробничого навчання, щоб оцінити рівень підготовленості учнів, виявити прогалини в знаннях та скоригувати подальшу роботу.

Мета вступного інструктажу: оцінка рівня теоретичних знань учнів з попередніх тем; перевірка практичних навичок, набутих раніше; виявлення труднощів, з якими стикаються учні; мотивація учнів до подальшого навчання.

Серед форм поточного контролю знань учнів, що здобувають професію швачки, під час проведення вступного інструктажу на етапі актуалізації опорних знань ми пропонуємо провести:

1) *усне опитування:*

- запитання про вивчений матеріал з теми на уроках спецпредметів;
- обговорення домашнього завдання;
- аналіз типових помилок, допущених на попередньому уроці виробничого навчання;

2) *практичні завдання:*

- виконання простих вправ на швейній машині;
- вимірювання деталей лекал;
- розпізнавання видів тканин;

3) *тестування:*

- короткий тест на знання теоретичного матеріалу;
- вибір правильних відповідей на практичні завдання;

3) *демонстрація вмінь:*

- показ учнями виконаних вдома завдань;
- відповіді на запитання щодо технології виконання певної операції.

Приклади запитань для усного опитування:

- Які види швів ви знаєте?
- Які інструменти та пристосування використовуються для розкрою тканини?
- Як правильно підібрати голку для швейної машини?
- Які основні правила безпеки при роботі на швейній машині?

Приклади практичних завдань:

- Виконати пряму строчку на заданій відстані від краю тканини.
- Закріпити нитки в кінці шва.
- Виміряти довжину та ширину деталі лекала.
- Розрізнити бавовняну та синтетичну тканину.

Значення проведення поточного контролю учнів, що здобувають професію швачки, під час проведення вступного інструктажу:

- 1) дозволяє виявити прогалини в знаннях учнів до початку виконання практичних завдань;
- 2) сприяє кращому засвоєнню нового матеріалу;
- 3) допомагає учневі відчувати свою успішність і підвищує мотивацію до навчання;
- 4) дає можливість майстру скоригувати свій план уроку виробничого навчання і підібрати більш ефективні методи навчання.

Проведення поточного контролю знань учнів під час поточного інструктажу уроку виробничого навчання є важливим етапом навчального процесу. Він дозволяє майстру отримати зворотній зв'язок від учнів, оцінити їхній рівень підготовки та ефективність попереднього навчання. Регулярний

контроль сприяє підвищенню якості навчання і дозволяє підготувати кваліфікованих фахівців.

Самостійна робота учнів на уроках виробничого навчання – це цінний інструмент для розвитку практичних навичок та формування професійних компетентностей. Паралельно з цим, вона є чудовою можливістю для здійснення поточного контролю знань і вмінь учнів.

Мета поточного контролю учнів, що здобувають професію швачки, під час самостійної роботи на етапі поточного інструктажу: оцінка рівня засвоєння теоретичного матеріалу; перевірка практичних навичок; виявлення труднощів, з якими стикаються учні; стимулювання самостійності та відповідальності.

Форми поточного контролю учнів, що здобувають професію швачки, під час самостійної роботи на етапі поточного інструктажу:

1) *спостереження за роботою учня:*

- оцінка правильності виконання технологічних операцій;
- аналіз якості виконання роботи;
- виявлення помилок і недоліків;

2) *перевірка виконаних робіт:*

- оцінка точності розмірів, якості швів, акуратність обробки;
- порівняння з еталонними зразками;

3) *усне опитування:*

- запитання щодо технології виконання роботи;
- обґрунтування вибору матеріалів та інструментів;
- аналіз допущених помилок;

4) *письмові завдання:*

- складання технологічних карт;
- розв'язання розрахункових задач;
- відповіді на теоретичні питання;

5) *самооцінка учня:*

- заповнення щоденників самопостереження;
- аналіз власних досягнень та труднощів.

Критерії оцінювання:

- знання технології: розуміння послідовності виконання операцій, вибір інструментів та матеріалів;
- якість виконання роботи: акуратність, точність, дотримання технологічних норм;
- самостійність: здатність виконувати завдання без постійної допомоги майстра;
- творчість: здатність до самостійного вирішення нестандартних завдань.

Переваги письмового контролю:

- Об'єктивність: Усі учні відповідають на одні й ті ж запитання, що дозволяє порівняти їхні результати.
- Швидкість перевірки: Вчитель може швидко перевірити роботи і оцінити знання учнів.
- Зручність для учнів: Учні можуть працювати в своєму темпі, без поспіху.

Рекомендації:

- Завдання мають бути чіткими, зрозумілими і відповідати рівню підготовки учнів.
- Кількість завдань має бути достатньою для оцінки знань, але не занадто великою, щоб не стомити учнів.
- Варто використовувати різні форми запитань (відкриті, закриті, на встановлення відповідності тощо).
- Результати тестування слід обговорити з учнями, звернути увагу на типові помилки.

Комбінування форм контролю:

Для більш повної оцінки знань учнів рекомендується поєднувати письмовий контроль з усним опитуванням, практичними завданнями та спостереженням за роботою учнів.

Приклади завдань для самостійної роботи:

- Виконання простого виробу за готовим лекалом.
- Обробка краю тканини різними видами швів.
- Розробка власного ескізу виробу.
- Складання технологічної карти на виготовлення виробу.

Поточний контроль під час самостійної роботи учнів є важливим інструментом для формування професійних компетентностей швачок. Він дозволяє майстру своєчасно виявити проблеми у навчанні учнів і надати їм необхідну допомогу.

Отже, регулярний контроль сприяє підвищенню якості навчання і дозволяє підготувати кваліфікованих фахівців.

2.2. Фрагмент плану-конспекту уроку виробничого навчання на тему «Обробка кокеток»

Поточний контроль – це невід’ємна частина уроку виробничого навчання, що дозволяє майстру своєчасно виявити рівень засвоєння матеріалу учнями, визначити їхні сильні та слабкі сторони, а також скоригувати навчальний процес. Для учнів, які здобувають професію швачки, поточний контроль є особливо важливим, оскільки дозволяє відстежувати формування практичних навичок та вмінь.

Приклад проведення поточного контролю навчальних досягнень учнів, що здобувають професію швачки ми покажемо на прикладі фрагменту уроку виробничого навчання на тему «Обробка кокетки».

Урок виробничого навчання передбачає певну послідовність кроків, тобто етапів діяльності майстра і учнів, спрямованих на виконання навчально-виробничих і виховних задач уроку [6, с. 6].

Педагог сам визначає для себе ті форми роботи на уроці виробничого навчання, які для нього найбільш прийнятні, відповідають тій парадигмі, якій він віддає перевагу в роботі [10, с. 5].

I. ВСТУПНИЙ ІНСТРУКТАЖ.

Мета поточного контролю: оцінити рівень засвоєння учнями теоретичних знань та практичних навичок, необхідних для виконання роботи з обробки кокетки.

Актуалізація опорних знань

1. Усне опитування:

- Які види кокеток ви знаєте?
- Які способи з'єднання кокетки з основною деталлю ви можете назвати?
- Які інструменти та пристосування необхідні для обробки кокетки?

2. Короткий тест. Мета: Оцінити рівень теоретичних знань учнів щодо технології обробки кокетки.

Завдання: Оберіть одну правильну відповідь.

1. Яка з наведених деталей одягу не містить кокетку?
 - а) сукня
 - б) блуза
 - в) штани
 - г) жилет
2. Яка основна функція кокетки?
 - а) зміцнення швів
 - б) декоративне оформлення
 - в) збільшення об'єму виробу
 - г) всі відповіді правильні
3. Який шов найчастіше використовують для з'єднання кокетки з основною деталлю?
 - а) оверлок
 - б) зигзаг
 - в) машинна строчка
 - г) ручна строчка
4. Як називається кокетка, яка має округлу форму?
 - а) пряма

- б) фігурна
- в) зміщена
- г) відлітна

5. Який інструмент використовують для розмітки ліній на тканині перед з'єднанням кокетки з основною деталлю?

- а) ножиці
- б) голка
- в) крейда
- г) метр

Критерії оцінювання:

Відмінно: 5 правильних відповідей.

Добре: 4 правильних відповідей.

Задовільно: 3 правильних відповіді.

Незадовільно: менше 3 правильних відповідей.

3. Практичні завдання (для більш глибокого аналізу знань):

- Намалюйте схему з'єднання прямої кокетки з ліфом сукні.
- Опишіть послідовність виконання роботи при обробці фігурної кокетки.
- Які види оздоблення кокеток ви знаєте?

4. Графічні завдання:

1. Схематичне зображення:

- Запропонувати учням схематично зобразити послідовність операцій при обробці кокетки.
- Оцінювати правильність виконання операцій, дотримання технологічної послідовності.

2. Розкрій деталей:

- Видати учням лекала кокетки та основної деталі.
- Запропонувати розкрити деталі, дотримуючись заданих розмірів і напрямку нитки основи.
- Оцінювати точність розкрою, правильність розміщення лекал.

3. Конструювання простої моделі:

- Запропонувати учням сконструювати просту модель з кокеткою (наприклад, топ, блузу).
- Оцінювати правильність побудови креслення, вибір матеріалів, дотримання пропорцій.

4. Виправлення помилок:

- Представити учням зразок неправильно виконаної роботи (наприклад, з'єднання кокетки з основною деталлю неправильним швом).
- Запропонувати виправити помилки та пояснити, чому саме так потрібно робити.

Завдання. Схематично зобразіть послідовність виконання основних операцій при обробці прямої кокетки, що пришивається до ліфа сукні.

Оцінювання:

- Правильність послідовності операцій:
 - Розкрій деталей
 - Складання деталей
 - З'єднання кокетки з ліфом
 - Обробка швів
 - Заключна обробка
- Ясність і зрозумілість схеми:
 - Наявність усіх необхідних елементів
 - Достатня деталізація
- Акуратність виконання:
 - Чіткість ліній, дотримання масштабу

Критерії оцінювання:

- Повнота: Наявність усіх необхідних елементів схеми.
- Точність: Правильність зображення технологічних операцій.
- Логічність: Дотримання послідовності виконання робіт.
- Акуратність: Якість виконання графічної роботи.

Пояснення нового матеріалу

Демонстрація зразків: представити різні види кокеток (зміщені, прямі, фігурні) та з'єднання їх з основною деталлю.

- Детально роз'яснити технологію обробки кокетки, обраної для даного уроку.

- Звернути увагу на особливості роботи з різними видами тканин.

- Продемонструвати послідовність виконання операцій.

Застосування технологій:

- відеодемонстрація: показати учням відеоролики з обробки кокетки різними способами;

- інтерактивні дошки: використовувати інтерактивні дошки для демонстрації технологічних карт, схем.

- онлайн-платформи: запропонувати учням переглянути навчальні матеріали онлайн.

II. САМОСТІЙНА РОБОТА УЧНІВ ТА ПОТОЧНИЙ ІНСТРУКТАЖ:

1. Практичне завдання:

- Видати кожному учневі необхідні матеріали (тканину, нитки, голку, ножиці, крейду) та лекала.

- Запропонувати учням виконати перші етапи роботи: розкроїти деталі кокетки, сколотити їх з основною деталлю.

2. Спостереження за роботою учнів:

- Звернути увагу на правильність виконання операцій, дотримання технології, використання інструментів.

- Задавати уточнюючі питання, надавати індивідуальні консультації.

3. Перевірка виконання завдання:

- Оглянути виконані роботи, звернути увагу на акуратність, точність виконання швів.

- Задати питання щодо труднощів, які виникли у процесі роботи.

Критерії оцінювання (Додаток А):

- 1) знання технології: розуміння послідовності виконання операцій, вибір інструментів та матеріалів;
- 2) якість виконання роботи: акуратність, точність, дотримання технологічних норм;
- 3) самостійність: здатність виконувати завдання без постійної допомоги вчителя.

Можливі запитання для уточнення знань:

- Яким швом ви з'єднуєте кокетку з основною деталлю? Чому?
- Яку відстань від краю тканини ви відступаєте при обметуванні зрізів?
- Як ви перевіряєте точність виконаних розмірів?

Форми зворотного зв'язку:

- Індивідуальна бесіда: Обговорення допущених помилок, пошук шляхів їх усунення.
- Демонстрація правильного виконання операцій: Показати учням, як правильно виконувати ті чи інші дії.
- Колективне обговорення: Аналіз типових помилок, виявлення причин їх виникнення.

Важливо:

- Індивідуальний підхід: Враховувати рівень підготовки кожного учня.
- Позитивна мотивація: Заохочувати учнів до самостійної роботи, відзначати їхні успіхи.
- Створення комфортної атмосфери: Сприяти тому, щоб учні почували себе впевнено і задавали питання.

Проведення поточного контролю під час вступного та поточного інструктажів уроку виробничого навчання дає можливість майстру оперативно оцінити рівень знань і вмінь майбутніх швачок, скоригувати подальшу роботу та забезпечити якісне засвоєння навчального матеріалу.

ВИСНОВКИ

Поточний контроль є важливим інструментом для підвищення ефективності навчального процесу й забезпечення високої якості підготовки фахівців у галузі швейного виробництва. Завдяки правильно організованому контролю майстер виробничого навчання може своєчасно виявити проблеми у навчанні учнів і надати їм необхідну допомогу.

У ході дослідження нами було виконано такі завдання:

1. Розглянуто основні форми контролю учнів у закладі професійної (професійно-технічної) освіти.
2. Здійснено аналіз видів поточного контролю учнів на уроці виробничого навчання та їх особливості.
3. Підготовлено методичні рекомендації щодо поточного контролю навчальних досягнень учнів, що здобувають професію.
4. Розроблено фрагмент план-конспекту уроку виробничого навчання на тему «Обробка кокеток».

Отже, завдання виконано, мети досягнуто.

Поточний контроль навчальних досягнень є елементом процесу підготовки майбутньої швачки, що покращує якісне засвоєння теоретичних знань і формування практичних навичок. Відповідно організований контроль дозволяє забезпечити безперервний зворотний зв'язок між майстром виробничого навчання й учнем, пізніше коригувати освітній процес та орієнтувати його на потреби ринку праці. В умовах сучасного розвитку легкої промисловості актуальність поточного контролю зростає, оскільки він є запорукою конкурентоспроможності випускників на ринку праці й підвищення рівня кваліфікації фахівців у сфері швейного виробництва.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Методика підготовки і проведення уроку виробничого навчання. URL: http://metodistlicey13.blogspot.com/p/blog-page_42.html (дата звернення: 14.10.2024).
2. Методичний посібник на допомогу майстру виробничого навчання. Випуск 3. Дніпропетровськ, 2015. URL: https://nmc-pto.dp.ua/doc/2015/zagusi_34.pdf (дата звернення: 17.10.2024).
3. Методичні основи професійного навчання кваліфікованих робітників. методичний посібник / [В. Кручек, О. Кошук, С. Кравець, Н. В. Колісник, Л. Майборода, Т. Пятничук, І. Голуб, Н. Самойленко, Г. Однорог]. Житомир: «Плісся», 2020. 274 с.
4. Про затвердження Положення про організацію навчально-виробничого процесу у професійно-технічних навчальних закладах: наказ Міністерства освіти і науки України від 30.05.2006 № 419 / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0711-06#Text> (дата звернення: 19.11.2024).
5. Про професійну (професійно-технічну освіту) освіту: Закон України від 16 січня 2020 р. № 474-IX / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/103/98-%D0%B2%D1%80#Text> (дата звернення: 14.10.2024).
6. Сліпчишин Л. В. Методика виробничого навчання у професійно-технічних навчальних закладах: методичні рекомендації. URL: <http://surl.li/olqkro> (дата звернення: 14.10.2024).
7. Урок виробничого навчання у ПТНЗ. URL: https://pkvfp.kiev.ua/wp-content/uploads/2019/pdf/urok_vn.pdf (дата звернення: 14.11.2024).
8. Фіцула М. М. Педагогіка вищої школи: навч. посібник. Київ: Академвидав, 2006. 352 с.
9. Форми та методи контролю і оцінювання навчальних досягнень учнів у процесі профільного і професійного навчання: класифікація, характеристика та умови застосування. URL: <https://studfile.net/preview/9269678/page:7/> (дата звернення: 10.10.2024).

10. Чумак Т.І. Сучасні підходи до організації проведення уроку виробничого навчання: методична розробка. URL: <http://surl.li/gzxkbo> (дата звернення: 14.10.2024).

11. Шевчук С. С. Система педагогічного контролю та оцінювання як фактор забезпечення якості професійної освіти: навчально-методичний посібник. Біла Церква: БІНПО ДЗВО «УМО» НАПНУ, 2023. 85 с. URL: <http://surl.li/iswdrm> (дата звернення: 15.10.2024).

12. Шевчук С. С., Кулішов В. С. Дидактика професійної освіти: практикозорієнтований аспект: навчально-методичний посібник. Біла Церква: БІНПО ДЗВО «УМО» НАПНУ, 2021. 212 с. URL: <http://surl.li/sftojy> (дата звернення: 14.10.2024).

ДОДАТКИ

Додаток А

Таблиця оцінювання знань учнів, що здобувають професію швачки, під час проведення поточного контролю знань з теми «Обробка кокеток»

Критерій оцінювання	Оцінка	Коментар
Знання технології		
Якість виконання швів		
Акуратність роботи		
Самостійність		
Загальна оцінка		